

له ژیر پوښنای قورئاندا

(وَرَضُوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ)

ک م .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جا هر که سیک له ژیانیدا به پوره ردگاریتی خوا و دینی ئیسلام و پیغه مبه رایه تی محمد (ﷺ) پازی بووبیت، ئەوا ده توانیت وه لام بداته وه ئەگر نه خوینده واریکی عه و امیش بییت، وه به پیچه وانه وه هر که سیک به وانه پازی نه بووبیت له دونیادا ئەوا ناتوانیت وه لام بداته وه ئەگر زانایه کی لیها توو بلیمه تیش بووبیت، بویه هر که سیک پازی بووبیت به مه و له سه ری به رده وام و دامه زرا و جیگیر له دونیادا، ئەوا خوی گه وره له دوارپوژدا جیگیر دامه زراوی ده کات، وه به پیچه وانه وه هر که سیک سته می له نه فسی خوی کردبییت و گومرای کردبییت له دونیادا، ئەوا خوی

ژوریک له ئیمه به زمانی حال داوی په زامه ندی خوی گه وره ده کهین، به لام گرنگتر ئەوه یه که پرسیار له خومان بکهین: ئایا هه ستاوین به ئەنجامدانی ئەوشتانه ی که ده بنه هوی په زامه ندی خوی په روه ردگار له بیروباوه ر و کردار و گوفتاردا؟ وه ئایا پازین به وشتانه ی که خوی پئی لیمان پازی ده بییت؟ ئیستا و له دونیادا ده توانین فیل له خومان بکهین و پراکهین له وه لام، به لام له و پوژدها چوون پراکهین که یه کیک له ئیمه پرسیار لی ده کرییت له ناو گوپه کهیدا ده رباره ی په روه ردگاری و دینه که ی و ئەو پیاوه ی که نیردراوه واته پیغه مبه ر (ﷺ) .

گهوره له دواړوژدا گومپای دهکات له وهلام دانسه وهی ئه م پرسسیارانه، وهک خوای گهوره دهفهرمویت:

[:]

واته: خوای گهوره باوه پداران جیگیر دهکات له سهر گوفتاری به جی له ژیانی دونیا و سهرمه رگ و قیامه تیشدا، وه سته م کاران گومپا دهکات، وه ئه وهی خوا دهیه ویت هه ر ئه وه دیته پیش و دهکریت .

شیخ () (په حمه تی خوای لی بیت) له تهفسیری ئه و ئایه ته دا دهفهرمویت: (خوای گهوره به نده ئیمانداره کانی جیگیر دهکات، ئه وانه ی که هه ستاون به ئه نجام دانسی ئه وهی که له سه ریان واجب کراوه به بیروباوه ریکی ته واو و به ئه ندامه کانیش ئه نجامی ده دن و زیاتر به هیزی ده که ن). وه (ابن القیم) فه رمویه تی: (پیویسته به عه قیده و گوفتار و کردار ئه و پازی بوونه ده ربپردریت، که پازی بوون به خوا: پازی بوونه به په رستراویتی خوای گهوره،

وه خو شه ویستی ته نها بو ئه و و ترس و گه رانه وه هه ر بولای ئه وه، که ئه مه ش هه موو عیباده تیك ده گریته وه بو خوای گه وره، وه پازی بوون به پیغه مبه رایه تی (محمد) یش (ﷺ) بریتی یه له شوین که وتن و ته سلیم بوون بو ی به و شیوه یه ی که داوامان لی کراوه، وه پازی بوون به دینه که ی: پازی بوونه به هه ر ئه مر و نه هی و حوکمیک به و په پی پازی بوون و بی هیچ قورسیه که له دلدا ئه گه ر هاتوو دژی هه واو ئاره زوه کانیشمان بیت)^(۱).

وه هه ر که سیك به و شیوه یه بیت ئه وه تامی ئیمانی چه شتووه، وه ک پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت:

)

((^(۱).

واته: تامی ئیمانی چه شتووه هه ر که سیك به په روه ردگاریتی خوا و دینی ئیسلام و پیغه مبه رایه تی محمد (ﷺ) پازی بیت .

وه له بهر پیویستی نه فسی ئینسان بو نو یکردنه وه ی ئه و په یمانه، پیغه مبه ر

() : (/) .

() : () .

فیرمان دہکات کہ لہ کاتی بانگداندا
 وہ لآمی بانگدرہ بؤ نویژ بدہینہ وہ، کہ
 گہورہ ترین کردہ وہیہ و خوی
 پەرہردگار پی پازیہ، وہک دہفہرمویت:
) (

(ﷺ)

(١)

واتہ: ہر کہ سیک لہ کاتی کدا گوپی لہ
 بانگدرہ دہ بیٹ بلت: پازیم بہ
 پەرہردگاریتی خوا و دینی ئیسلام و
 پیغہمبہ رایہ تی محمد (ﷺ)، ئەوا خوی
 گہورہ لہ گوناہہ کانی دہ بووریٹ .

وہ ئەم پازی بوونہ ش تہوا و نابیت
 بہ پازی بوون بہ قہزاو حوکمی خوانہ بیت،
 کہ ئەمہ ش واجبہ و مہرجہ بؤ تہواویتی
 ئیمان، وہک خوی گہورہ دہفہرمویت:

[:]

واتہ: سویند بہ پەرہردگارت برپوا
 ناہینن ہتا لہ ہموو کیشہ یہ کدا کہ لہ
 نیوانیاندا پروودہ دات تۆ نہ کەن بہ دادوہر و
 گوئی پایہ لی تۆ نہ کەن، دوی ئەوہ ش

نابیت ہیچ نارہزایی یہک لہ دلایندا
 دروست بیت بہ رامبہر ئەوہی دادوہریت
 لہ سہرکردوہ و دہ بیت بہ تہواوہ تی
 تہ سلیم بن و پازی بن .

() دہربارہی ئەم ئایہ تہ

دہفہرمویت: (پازی بوون بہ قہزای دینی و
 شہرعی واجبہ و بنچینہ و بنہمای ئیسلام
 و ئیمانہ، وہ ئەم پازی بوونہ ش نابیت
 ہیچ گرانی و بہرہ لستی کردنیکی تیدا
 بیت، چونکہ خوی گہورہ سویندی
 خواردوہ کہ ئەوانہ ئیمانیان نییہ تا
 پیغہمبہر (ﷺ) نہ کەن بہ دادوہر، وہ
 لابردنی ہموو گرانی و بہرہ لستی یہک لہ
 دلایندا و تہ سلیم بوون بہ حوکمہ کہی
 بہ تہواوہ تی، وہ حوکمہ کہ لہ جیگہی
 ئیسلامہ و لابردنی گرانی و بہرہ لستی یہک
 لہ جیگہی ئیمانہ و تہ سلیم بوونہ کہ
 لہ جیگہی ئیسانہ) (٤).

وہ پازی بوون تہنہا بہ زمان نابیت،
 بہ لکو پیویستی بہ کردہ وہ ہیہ، بۆیہ
 پیغہمبہر (ﷺ) دہفہرمویت:

() (/) :

() () :

به پره‌حمهت و میهره‌بانی خۆت بمخه‌یته
ریزی به‌نده چاکه‌کانت‌ه‌وه، وه ئه‌مه
سیفه‌تی هه‌موو پیغه‌مبه‌ران‌ه وه‌ک
ده‌فه‌رمویت: ﴿

﴿ [:] .

واته: زه‌که‌ریا ویحیی (

) په‌له‌و ده‌ست پی‌شخه‌ری‌یان
ده‌کرد له‌ خواپه‌رستی وکرده‌وه‌ی چاکدا،
وه‌ئیمه‌یان ده‌په‌رست به‌ ترس
وئومیده‌وه، وه‌ملکه‌چی فه‌رمانه‌کانی
ئیمه‌ بوون. وه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌رباره‌ی
سیفه‌تی پیغه‌مبه‌ری پی‌شه‌وا (ﷺ)
وهاوه‌لانی (ﷺ) ده‌فه‌رمویت:

((^(۱).

واته: خوایه ئیمه‌ له‌م گه‌شته‌ماندا
داوای چاکه‌کاری و خۆپاریزی له‌ تاوان و
کرده‌وه‌یه‌کت لیده‌که‌ین که‌پی‌ی پازی بیت .
وه‌ موسی (علیه‌ السلام) ده‌یفه‌رموو:
﴿ [:] .

واته: به‌ په‌له‌ هاتم تاوه‌کو تو لیم پازی
بیت ئه‌ی په‌روه‌ردگارم .
وه‌ سوله‌ی‌مان (علیه‌ السلام) سوپاس
گوزاری ته‌واوی نه‌ده‌بینی ته‌نهما
به‌کرده‌وه‌یه‌ک نه‌بیت که‌خوا پی‌ی پازی‌یه،
وه‌ک خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت:
﴿

﴿ [:] .

واته: (په‌روه‌ردگارم یارمه‌تیم بده‌و
دلّ وده‌رون وپروح وگیانم کۆبکه‌ره‌وه،
تاسوپاس گوزاری نازو نیعمه‌ته‌کانت بم
که‌به‌سه‌ر من ودایک ویاوکمدا پرشتووته،
هه‌روه‌ها هاوکاریم بکه‌ تاکارو کرده‌وه‌ی
چاکه‌ ئه‌نجام بده‌م که‌تۆ پی‌ی پازی بیت و

﴿ [:] .

() : () .

ئایەتەدا دەفەرموئیت: (خوای پەروردگار
 وەسفی کردون بە زۆری کارو کردەو وە
 نوێژکە باشترین کردەو وە یە و زۆری
 ئیخلاص تێیدا و بە ئومێدی پاداشتی زۆر
 لای پەروردگار، کە بە هەشتی فراوان
 و پازی بوونی خوای پەروردگار
 لەسەریان)، ئەمە بوو ژیان و عیبادهتی
 هاو لەن (ﷺ) کە لەسەر رێبازو مەنەجی
 پیغەمبەر (ﷺ) رۆیشتون .

وە پیغەمبەر (ﷺ) ئامۆژگاری
 ئوممەتە کە دەکات بەو هی هەول بەدەن
 بۆ پازی کردنی پەروردگاریان لە هەموو
 بواریکدا، بۆ نمونە:

□ لێ بواری عەقیدەدا: پیغەمبەر
 (ﷺ) پازی بوونی خوای پەروردگاری
 پوون کردۆتەو و لە ئیمانی عەبد و
 بیروباوە پیدای دەفەرموئیت: ((

:

:

((١)).

واتە: خوای گەورە پازی یە لێتان لەسی
 شت، وە لەسی شتیش لێتان ناپازی یە:

() : () .

واتە: (محمد ﷺ) نێردراوی خۆی،
 ئەوانە ی کە لە گەلێدان و شوینی کەوتون،
 توندو تیژن بە رامبەر بی باوە پان و
 بە بەزەیی و میهرە بانن لە نیوان خۆیاندا،
 دەیان بینیت سەرگەرمی نوێژو
 خۆپەرستین، کپنوش و سوژدە دەبەن،
 هەردەم ئاواتیان بە دەست هێنایی
 رەزامەندی خۆی و نیشانە ی چاکی
 و پاکیان لە ناوچە وانیاندا دیارە و
 دەدرەوشیتەو و لە ئەنجامی سوژدە بردن
 و خۆپەرستیاندا، جائەو نمونە یانە
 لە تەورات و ئینجیلدا، وە ک پوێکیک وایە
 کە لە سەرەتاو چە کەرە بکات
 جاچە کەرە کە ی بە هیز کردبیت، پاشان
 ئەستور ببیت و پابووستیت لەسەر
 قەدە کە ی، ئەو نەندە زوو پی بگات
 کشتیارە کان سەرسام بکات و پێیان
 سەیر بیت: چۆن واپیگەیی؟! چۆن ئاوا
 خۆی گرت؟! ئەمە بۆئەو هیە خوا کافران
 داخ لە دل بکات، جاخوای گەورە بە لێنی
 بەوانە داو کە باوە پریان هێناو و کردەو
 چاکەکانیان ئەنجام داو: کە لێخۆشبون و
 پاداشتی گەورە و بی سنوریان پی
 ببەخشیت)، ابن کثیر لە تەفسیری ئەم

(() .

واته: چاو فرمیسک ده پژی و دل ته نگ
ده بیته، وه هیچ شتیك نالیین ته نها ته وه
نه بیته که خوا پیی پازییه، وه ئیمه بو تو
ئه ی ئیبراهیم دلته نگین .

□ لقبواری هتلس و کتوت کردن
لقطقل ختکیدا:

پیغه مبه ر (ﷺ) بایه خی زوری به
چوئیتی هتلس و کتوت کردن داوه له
نیوان ئیمانداراندا، وه ک ده فهرمویت:

))

(() .

واته: به پاستی به نده ی واهیه
ووشه یه که ده لیت له پیئاو په زامه ندی
خوای گه وره دا، وه هیچ گرنگیشی پی
نادات، خوای گه وره چه ند پله یه که به رزی
ده کاته وه به ووشه یه .

به خشنده یی خوای طقوره لقرازی
بوونی له ئیمانداران:

خوای په روه ردگار له و په پی
به خشنده یی و میهره بانى دایه له
به رامبه ر ئیمانداراندا، وه له گه وره ترین

. () :

. () :

پازییه لیتان که به ته نها بیپه رستن و
هاوه لی بوپیار نه دن، وه ده ست بگرن
به دینی خوای په روه ردگار وه و
پارچه پارچه نه بن، وه نارازییه له سی
شت: له و تراوه و ده لیتن (واته بلئی:
فلان واده لی و فلان وای ووت)، وه زور
پرسیار کردن و به زایه دانی مال و سامان).

□ لقبواری عیباده تی دل
ودقروندا:

پیغه مبه ر (ﷺ) پوونی کردوته وه که
خوای گه وره پازییه له و به نده یه
که هه ست به به خششی خوای په روه ردگار
ده کات و سوپاسی ده کات، وه نه گه ر
توشی نارچه تی هات ئارامی له سه ر
ده گریت، وه ک ده فهرمویت:))

(() .

واته: خوای گه وره پازییه له و
به نده یه ی که خواردنیک ده خوات یان
خواردنه وه یه که ده خواته وه سوپاسی
خوای له سه ر ده کات .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) کاتیک () ی
کوپی مرد فهرمووی:))

. () :

به خششه کانی خۆی گەوره پازی بوونیتی
 لییان، وه ئەم پازی بوونەش له زۆربە ی
 لایەنەکانی ژیانى ئادەمیزاددا پەنگی
 داووتەوه، وهك:

له ژیانیدا، وهك دەفەرمویت:

[:] .

واته: ئەوانه خوا لییان پازییه و
 ئەوانیش له خوا پازین ئا ئەوانه کۆمەل و
 لایەنی خۆی گەورەن، ئاگادار بن که
 به پاستی هەر کۆمەل و لایەنی خوا
 سەرفرازن .

وه له کاتی مردندا، وهك

دەفەرمویت:

[:] .

واته: ئەى خاوهنى دل و دەروونی پر
 له ئارامی، بگەرێوه بۆ لای پەروەردگارت
 که تۆ له و پازی و ئەویش له تۆ پازییه،
 ده بچۆره پیزی به نده چاکه
 به پیزه کانهوه، بچۆره به هه شته
 پازاوه که مه وه) .

له پۆژی زیندوو بونه وه دا، وهك

دەفەرمویت:

[:] .

واته: پوخسارانیکی ناسک و گەشاوه و
 پوناکن، له هه ول و کۆششه کانیان پازی و
 ئاسودەن، له به هه شتیکی به رزو بلندا
 ژیان ده به نه سه ر .

وه له کاتی لیپرسیینه وه و

حیسا بدا، وهك دەفەرمویت:

[:] .

واته: ئەوهی ته رازوی خیری سه نگین
 بیّت، ئەوه له بارودۆخیکی خوش و
 ئاسودەدا ژیان ده باته سه رو زۆر پیی
 پازی یه .

ئەمانه چەند نمونه یه کی گشتی بوون
 بۆ هه موو ئیمانداران، له هه مان کاتدا خۆی
 گه وره هه ندی مژده ی تایبەت ده دات
 به کۆمه لێک ئیمان داری تایبەت
 که له قورئاندا باسکراون، وهك نیشانه یه ک
 بۆ پازی بوونی خۆی پەروەردگار لییان،
 له سه روو هه مویا نه وه ها وه لان ﷺ
 که خۆی گەوره ده باره یان دەفەرمویت:

هه ربۆيه ئارامى و هيمنى و ئاسوده يى
دابه زانده سهريان و پاداشتى دانه وه
به سه ركه وتنكى نزيك .

وه گومانى تيدا نيه كه دوا هياو
ئوميدى ئيمانداران ئه وه يه كه خواى
گه و ره پزگاريان بكات له سزاي دۆزه خ
به لى خو ش بوون و لى پازى بونيان،
ئهمه ش هه مووى له به خشنده يى و
ميه ره بانى خواى په روردا گاره، وه ك
ده فه رموي ت:

[:]

واته: بيگومان له دوا پۆژدا سزاي زۆر
سهخت بو دنيا په رستان ئاماده كراوه،
له لايه كى تره وه لي خو ش بوون و په زامه ندى
خواى گه و ره بو ئيمانداران هه يه .
به لام ئايا پازى بوونى خواى په روردا گار
گه و ره تره، يان به هه شت؟ خواى گه و ره
ده فه رموي ت:

[:]

واته: خواى گه و ره به لىنى داوه به
ئيمانداران له پياوان و ئافره تان، به وه يى

[:]

واته: خواى گه و ره له وان ه ي
كه پيشكه وتن و يه كه م كه س بوون
له ئيسلام و خزمهت كردنى ئيسلامدا،
له كو چكه ران و پشتيو انان و ئه وان ه ي
له سه ر چا كه شو ئينيان كه وتون لييان پازى
بووه و ئه وانيش له و پازى بوون، باخه كانى
به هه شتى بو ئاماده كردوون كه چه نده ها
پرووبار به به رده م كو شكه كانى و به ژي ر
دره خته كانيدا ده روات، وه به نه مرى و
بو هه ميشه يى تيدا ده ميننه وه، به پاستى
ئه وه ش سه ركه وتنكى زۆر گه و ريه)، وه
ده فه رموي ت:

[:]

واته: به پاستى خوا پازى بووه له و
با وه ردارانه ي كاتيك په يمانيان له گه لدا
به ستيت له ژي ر دره خته كه دا خوا خو يشى
ئا گادار بوو به وه يى له دل ه كانياندا هه يه

که باخه کانی به هه شتیان پی ده به خشیت
 که چه نده ها پروبار به ژیر دره خته کانیدا
 ده پروت له گهل ژیانی هه می شه بی،
 هه روه ها چه نده ها جیگه و کۆشک و ته لاری
 خوش و پرا زوهی تایبه تی له به هه شتدا
 له ناو باخی چرو پیردا له گهل پهمه ندى
 خوى گوره دا که له هه موو نازو
 نيعمه ته کان به نرخترو گوره تره، ئه وه
 خوی سه رفرازی به کی زۆر گوره و بی
 ئه نده یه .

() ده فه رمویت: (پازی بوونی
 خوى گوره له ئیمانداران گوره ترو
 له پی شتره بویمان له وش تانه ی
 که له به هه شتدان) .

وه پیغه مبه ریش (ﷺ) له
 فه رموده یه کدا ده فه رمویت: ((

! :
 :
 :
 :
 ! :
 :

(() .

واته: خوى گوره به ئه هلی به هه شت
 ده فه رمویت: ئه ی ئه هلی به هه شت!
 ئه وانیش ده لئین: ئه ی په روه ردگار
 وه لاممان دایه وه و ئاماده ین
 بو فه رمانه کانت، ئینجا خوى گوره
 ده فه رمویت: ئایا پازین؟ ئه وانیش ده لئین:
 چون پازی نین، شتیکت پی به خشیوین
 که به هیچ له دروست کراوه کانت
 نه به خشیوه، خوى گوره ده فه رمویت:
 پی تان ده به خشم باشترو گوره تر
 له وه ش، ده لئین: په روه ردگار! ئایا چ
 شتیك هه یه له وه گوره تر؟ خوى گوره
 ده فه رمویت: پازی بوونی منتان له سه ره و
 دوای ئه وه هه رگیز لی تان تورپه نابم .
 خویه گیان پازی بوونی خۆتمان پی
 ببه خشه و بمان پاریزه له خه شم و قین و
 تورپه بوونت ... آمین .

وَأَجْرًا لِكُلِّ مَنٍّ مِّنْكُمْ
 وَأَجْرًا لِكُلِّ مَنٍّ مِّنْكُمْ
 وَأَجْرًا لِكُلِّ مَنٍّ مِّنْكُمْ